

Evolutie van de elektriciteitsprijzen op de residentiële markt

Juli 2011

Waarschuwing :

Het doel van dit document bestaat erin de evolutie van de prijzen op de markt van de aan de huishoudelijke klanten verkochte elektriciteit sinds de vrijmaking te illustreren.

Het heeft geenszins de bedoeling om de prijsniveaus tussen leveranciers onderling te vergelijken. Er werd een staal van een beperkt aantal tarieven genomen om de leesbaarheid van de grafieken te waarborgen. Dit staal streeft naar diversiteit zonder in elk gewest per se het interessantste tarief bij elke leverancier in aanmerking te nemen.

De klant die het aanbod van de verschillende leveranciers wil vergelijken kan gebruik maken van de berekeningsmodules die de gewestelijke regulators ter beschikking stellen :

- Vlaanderen : berekeningsmodule VREG in

http://www.vreg.be/nl/04_privé/02_kiezenleverancier/03_vergelijk.asp

- Brussel : berekeningsmodule <http://www.brugel.be/Simulatie/index.php>

- Wallonië : berekeningsmodule CWaPE in <http://simulateur.ugr.be/>

Methodologie :

In elk gewest, behalve in Brussel waar er slechts één netbeheerder (SIBELGA) is, werden de prijzen berekend door het gemiddelde te maken van de prijzen toegepast in de vier grootste distributie-intercommunales. In Vlaanderen werden Gaselwest, IMEWO, Inter-Energa en IVERLEK in aanmerking genomen (meer dan 60 % van het in Vlaanderen verkochte volume wordt verdeeld door deze netbeheerders). In Wallonië werd voor IDEG, IEH, SEDILEC en TECTEO gekozen (meer dan 70 % van het in Wallonië verkochte volume wordt verdeeld door deze netbeheerders).

We selecteerden drie typeklanten (Db, Dc en Dd) die aan de definities van EUROSTAT voldoen met een respectievelijk verbruik van 1.200 kWh, 3.500 kWh en 7.500 kWh per jaar.

Met ingang van januari 2007 werden de piekuren van het weekend beschouwd als daluren. Deze verandering bracht tariefaanpassingen mee om de neutrale invloed van deze maatregel op de tarieven te verzekeren en de proportionele dag- en nachttermen van de tweevoudige uurtarieven werden naar boven toe bijgesteld. De typeklanten Dc en Dd volgens Eurostat werden gewijzigd in Dc1 en Dd1 om de gecombineerde invloed van de tariefverhoging en de toename van het aantal tegen nachttarief gefactureerde kWh op de facturen visueel weer te geven : de klanten Dc1 en Dd1 geven dus goed de evolutie weer van de factuur van de klanten Dc en Dd in België.

De studie omvat de volgende typeklanten :

- Db (1.200 kWh / jaar, zonder nachtteller, 6kVA, 300 kWh gratis in Vlaanderen, gezin van 2 personen),
- Dc1 (3.500 kWh /jaar, waarvan 1.300 kWh in daluren vóór 2007 en 1.900 kWh in daluren vanaf 2007, 4-9kVA, 500kWh gratis in Vlaanderen, gezin van 4 personen),
- Dd1 (7.500 kWh /jaar, waarvan 2.500 kWh in daluren vóór 2007 en 3.900 kWh in daluren vanaf 2007, 4-9kVA, 500kWh gratis in Vlaanderen, gezin van 4 personen).

Voor de vergelijking is het gereguleerde tarief ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2004, met uitzondering van de indexering, door hetzelfde aantal kWh in daluren als vóór 2007 te behouden.

Er werd gebruik gemaakt van twee uiteenlopende benaderingen :

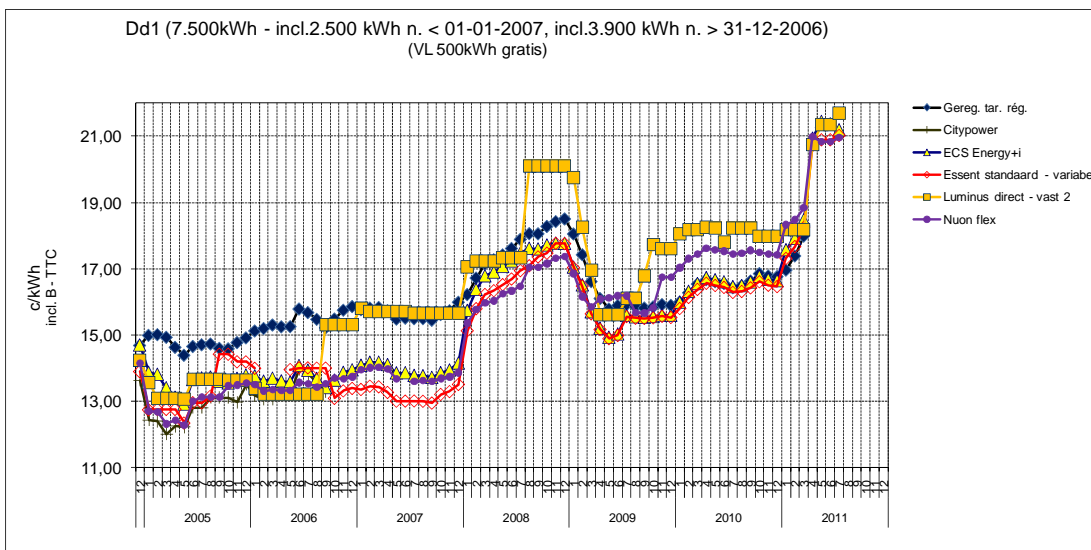
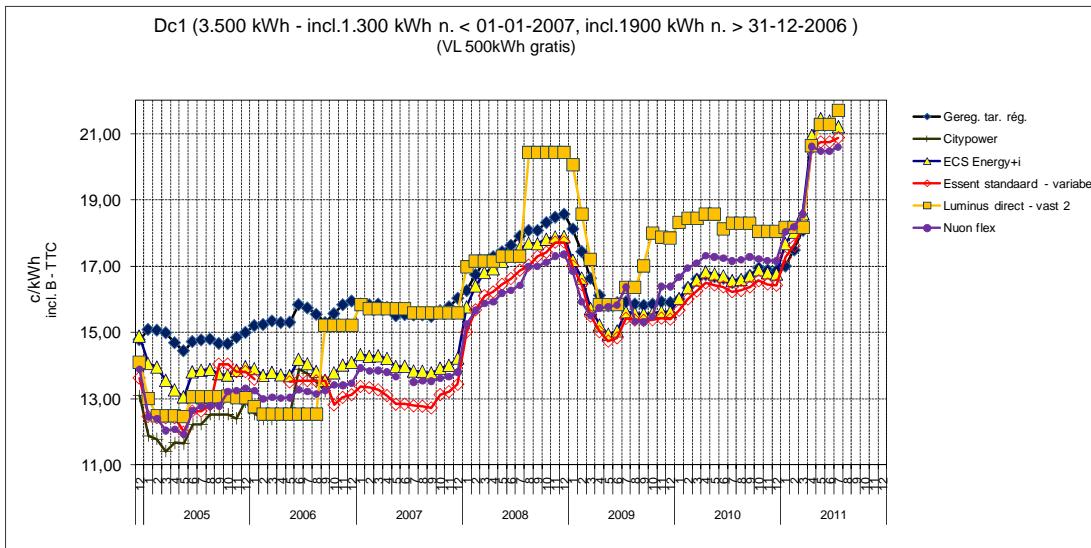
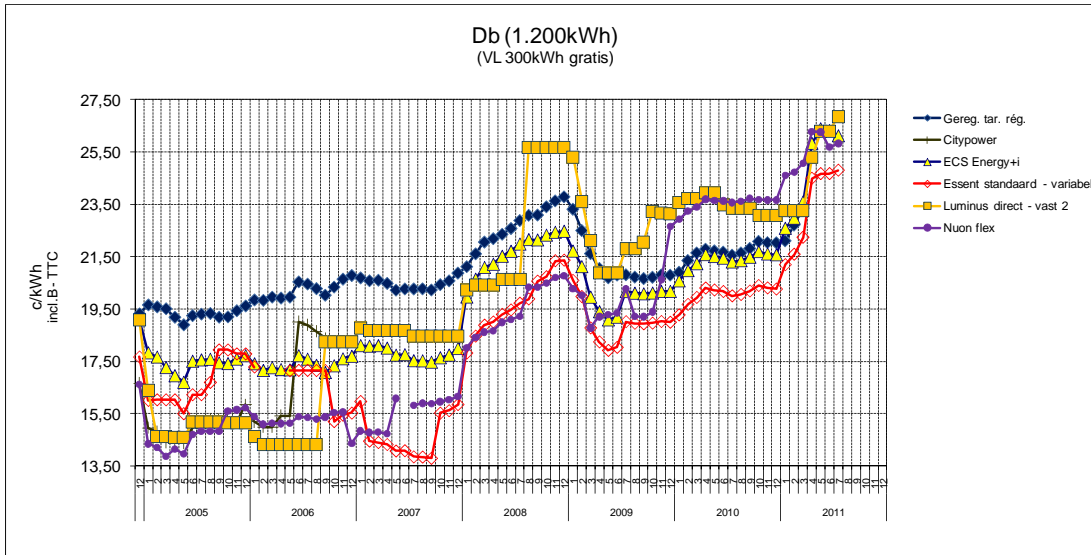
- een opvolging op basis van de tarieflijsten gepubliceerd door de leveranciers¹. Deze benadering belicht de evolutie van het deel van de prijzen dat de kosten dekt (leverancier, transmissie en distributie),
- een opvolging op basis van de berekeningsmodules van de gewestelijke regulators². Deze benadering belicht de evolutie van de totale factuur van de klant, daarbij ook rekening houdend met de evolutie van de fiscaliteit en de openbare heffingen.

In beide gevallen hebben we ons aan de gepubliceerde informatie gehouden. De websites van de leveranciers vertonen een zeker verschil in presentatie : jaar- of maandtarieven, maandelijks of driemaandelijks updates, snellere of tragere updates bij veranderingen van de transmissie- en distributietarieven, enz. De puntvergelijking tussen leveranciers wordt daardoor vervalst, maar op lange termijn komt de evolutie van de prijzen op significante wijze tot uiting.

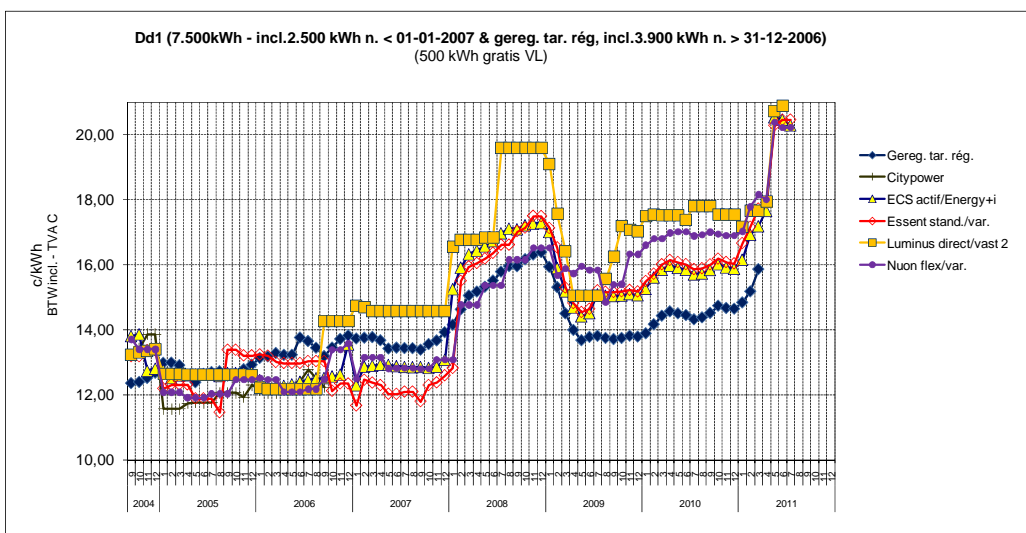
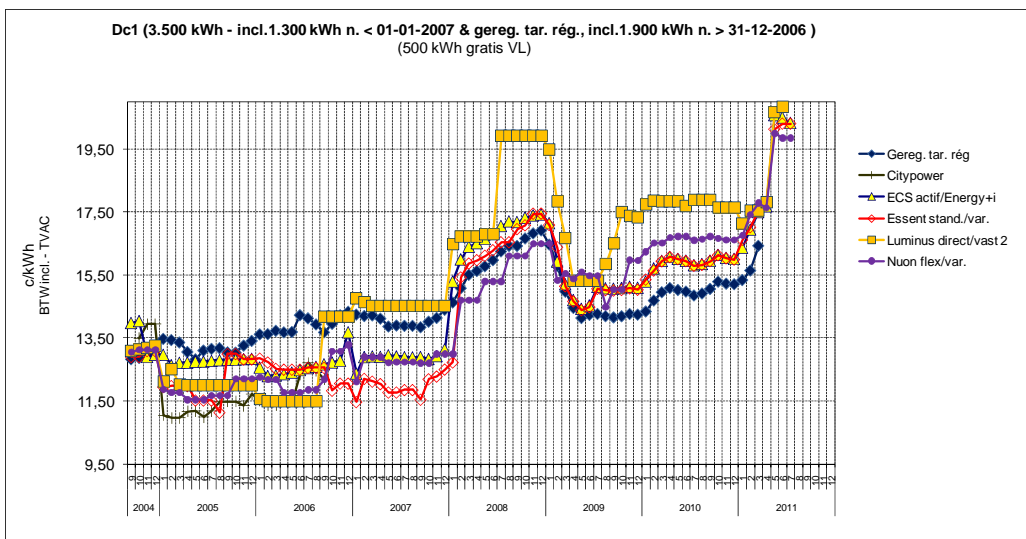
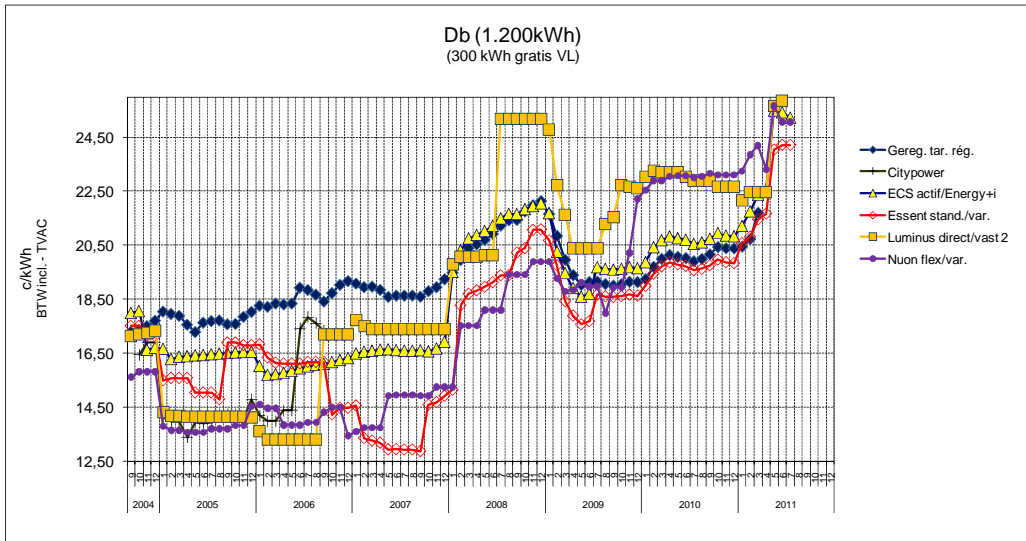
¹ In de benadering op basis van de door de leveranciers gepubliceerde tarieflijsten, heeft de CREG het deel van de factuur (inclusief BTW) genomen dat energie, distributie en transmissie dekt, met uitsluiting van elke bijkomende heffing of belasting. Wat de kortingen betreft werd enkel rekening gehouden met die van permanente en algemene aard. Het gereguleerde tarief werd verminderd met het bedrag dat het immaterieel dividend van de gemeenten dekt (0,96 c/kWh). Dit bedrag is immers de tegenhanger van verschillende heffingen die bedoeld zijn om de inkomsten van de gemeenten te vrijwaren die in deze eerste benadering niet voor de vrijgemaakte markt geboekt worden. Bij de meeste leveranciers hebben de nu gepubliceerde gegevens betrekking op maandprijzen.

² In de benadering op basis van de berekeningsmodules van de gewestelijke regulators gaat het om het globale bedrag, alles inbegrepen, van een uit de maandprijzen geëxtrapoleerde jaarfactuur. Het gereguleerde tarief omvat de federale belastingen en bijdragen en het immaterieel dividend van de gemeenten, met voor Brussel tevens de retributie voor openbaardienstverplichtingen die de tarieven zou beïnvloeden indien de markt niet was vrijgemaakt.

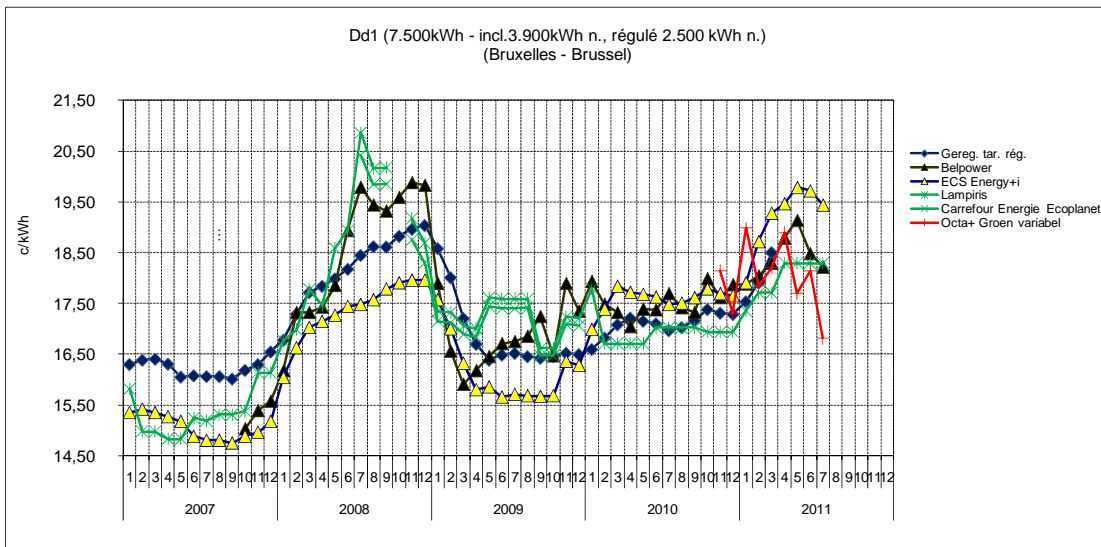
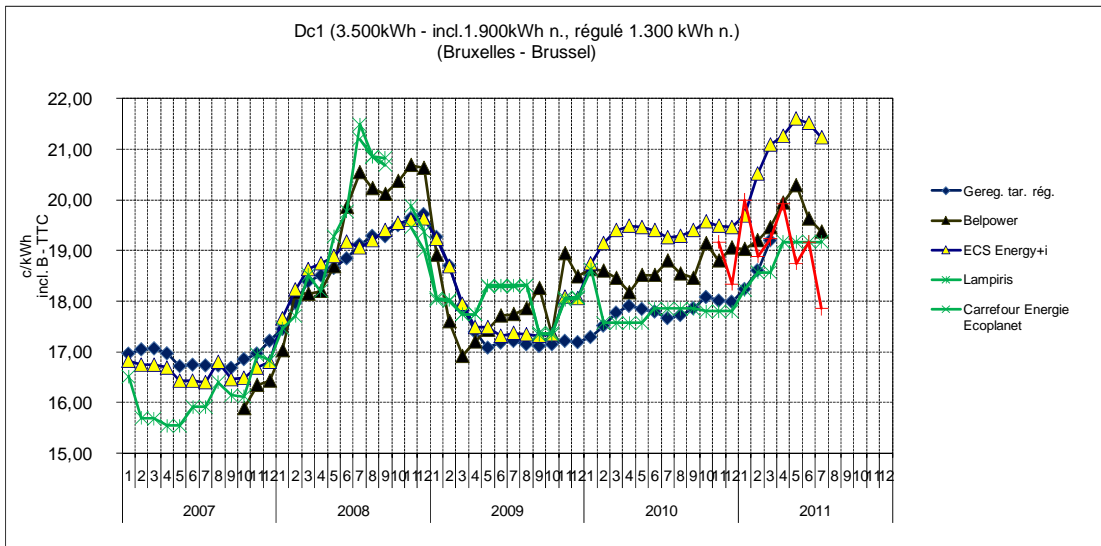
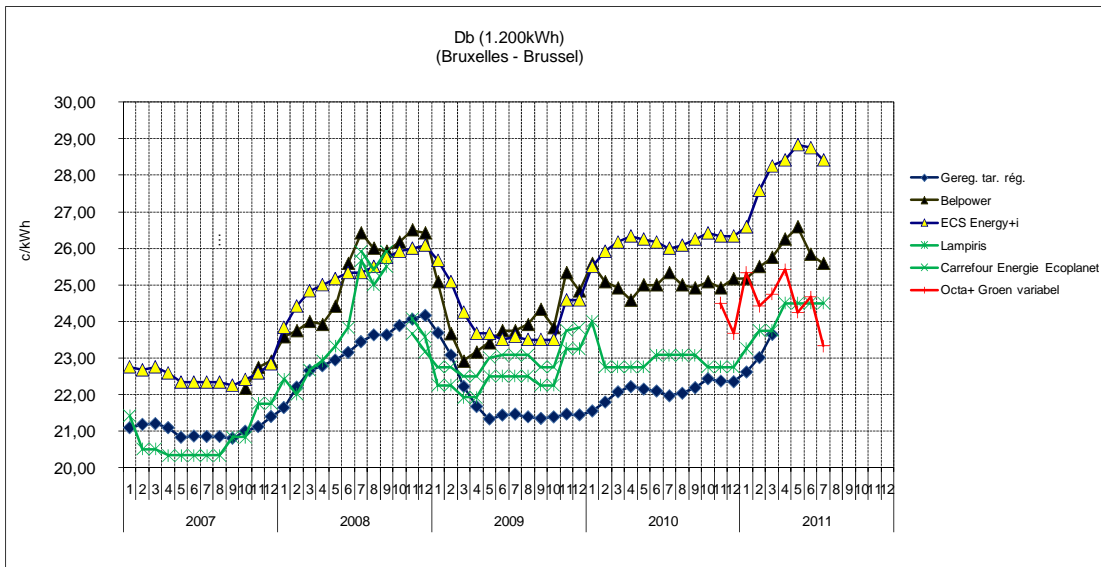
Prijsgrafieken - alle taken inbegrepen - die voortvloeien uit de berekeningsmodule van de VREG (Vlaams gewest):

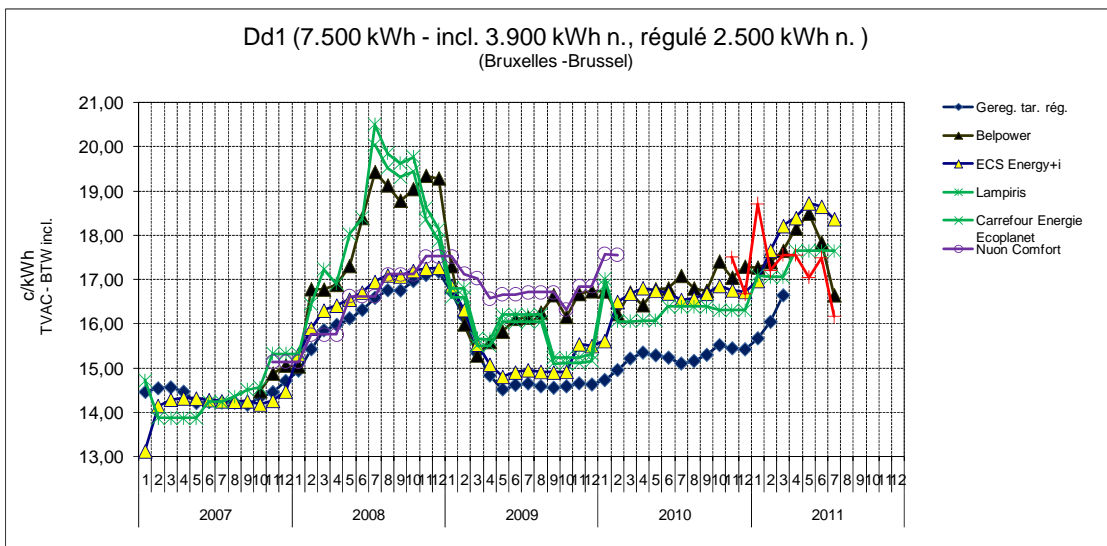
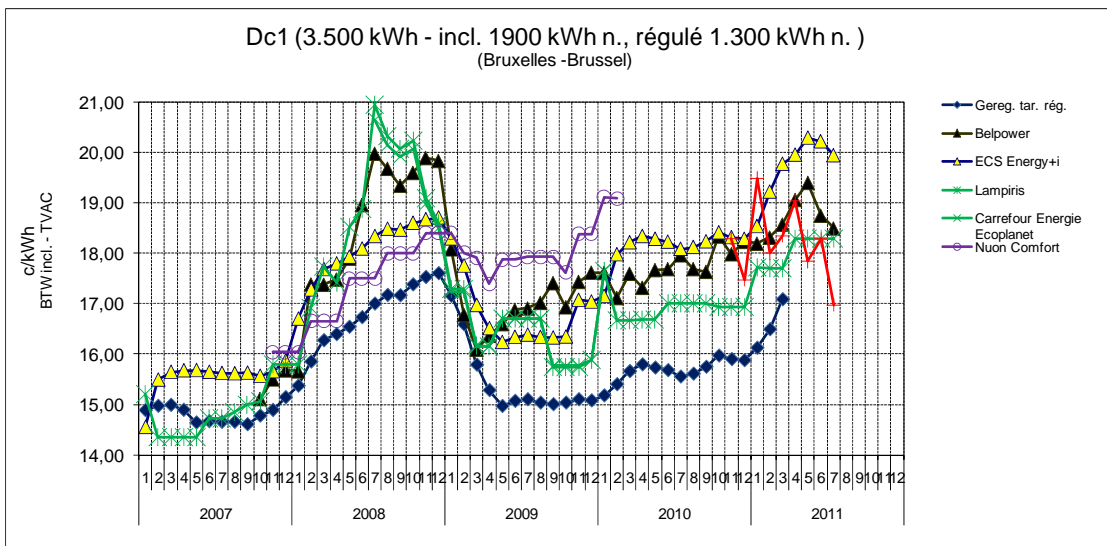
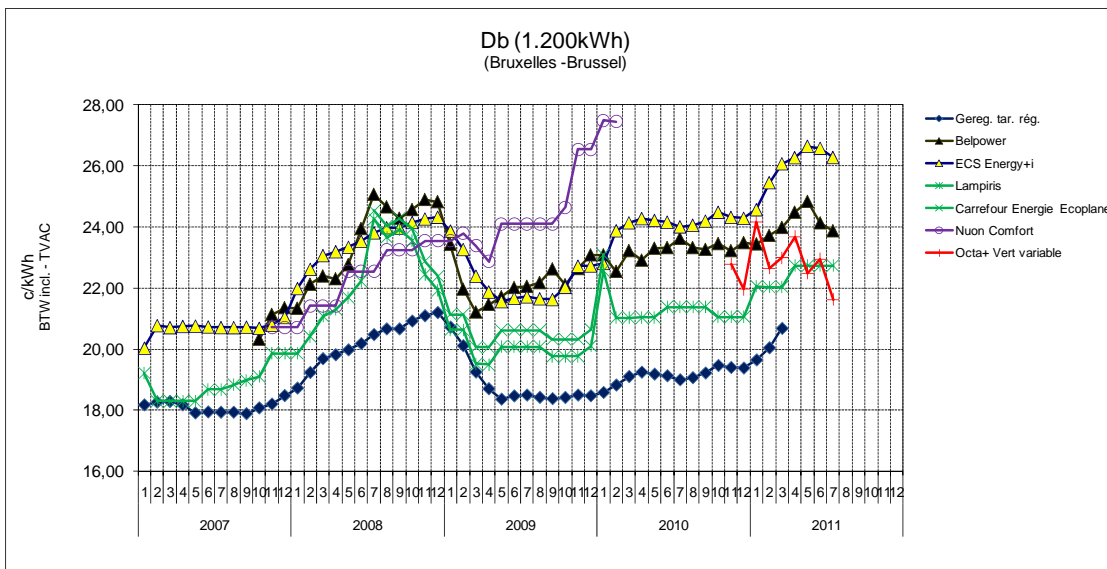
Prijsgrafieken - BTW inbegrepen - die voortvloeien uit de publicaties van de leveranciers (Vlaams gewest):

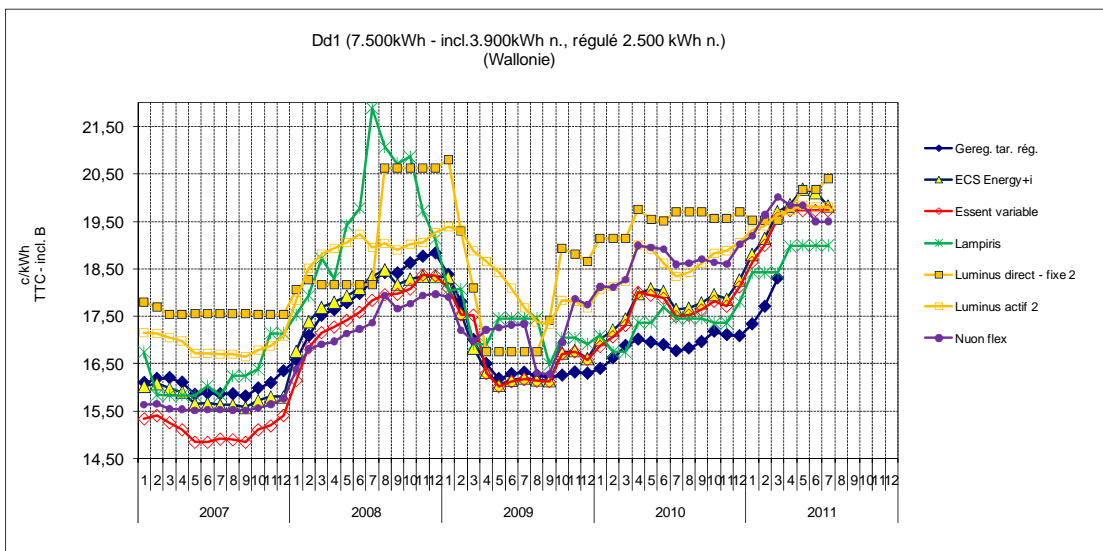
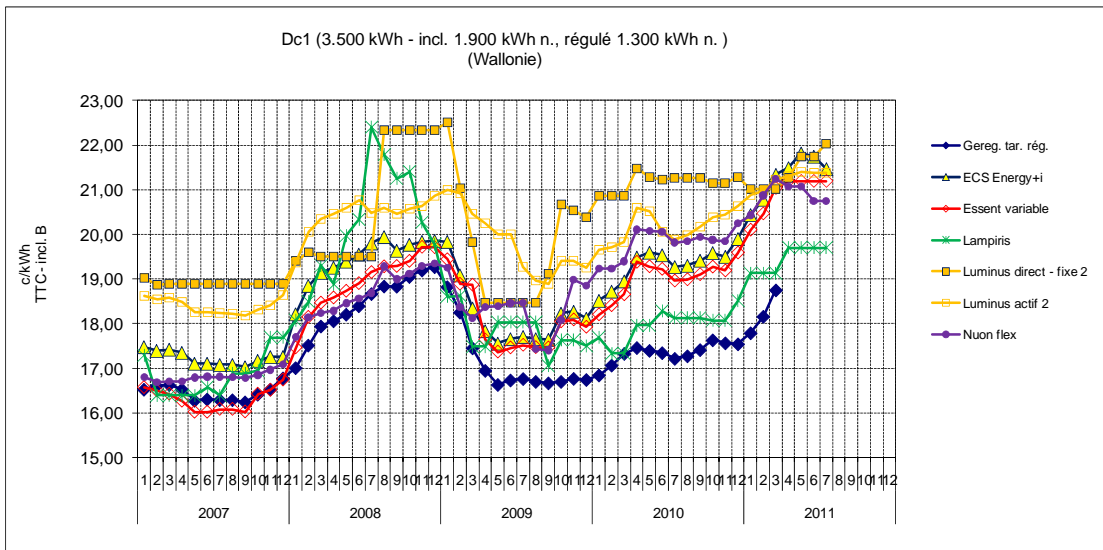
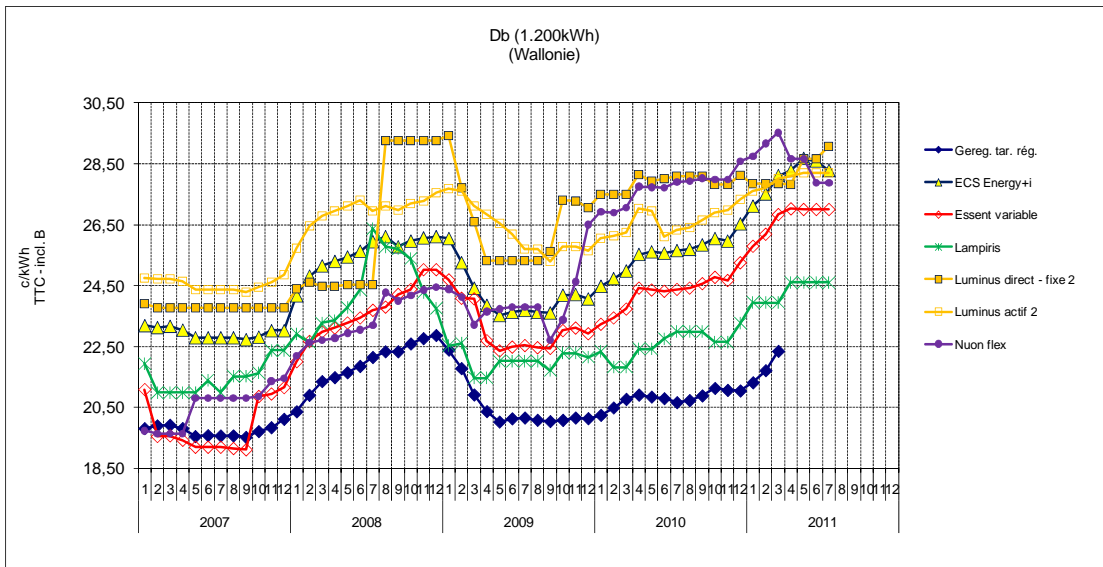
Prijsgrafieken - alle taken inbegrepen- die voortvloeien uit de berekeningsmodule van BRUGEL (Brussels gewest):

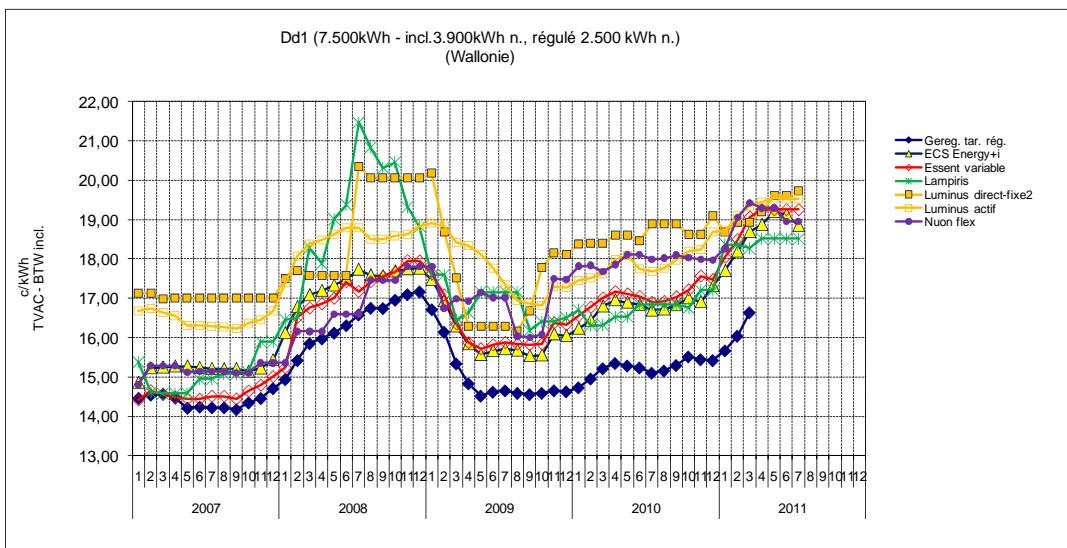
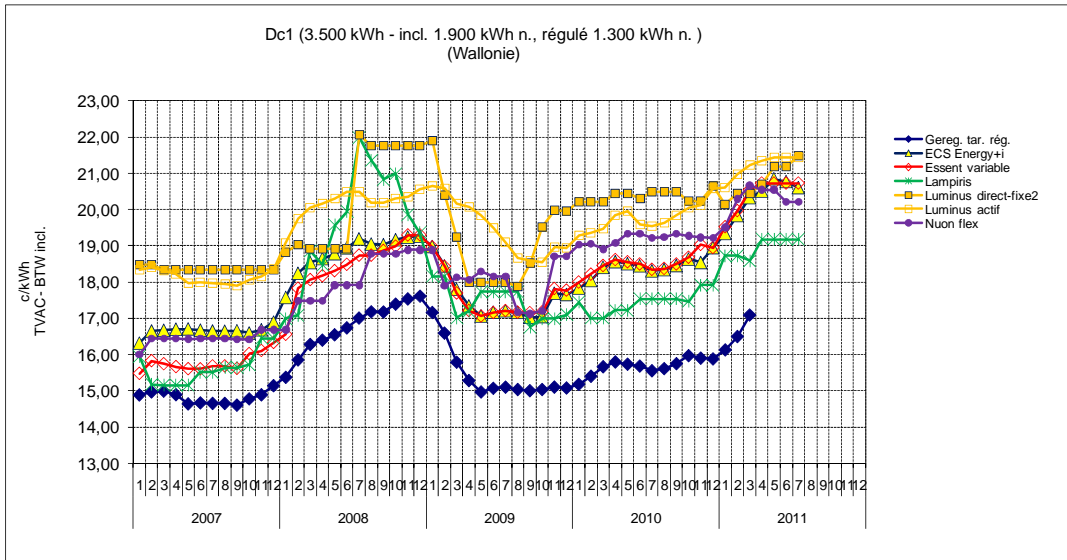
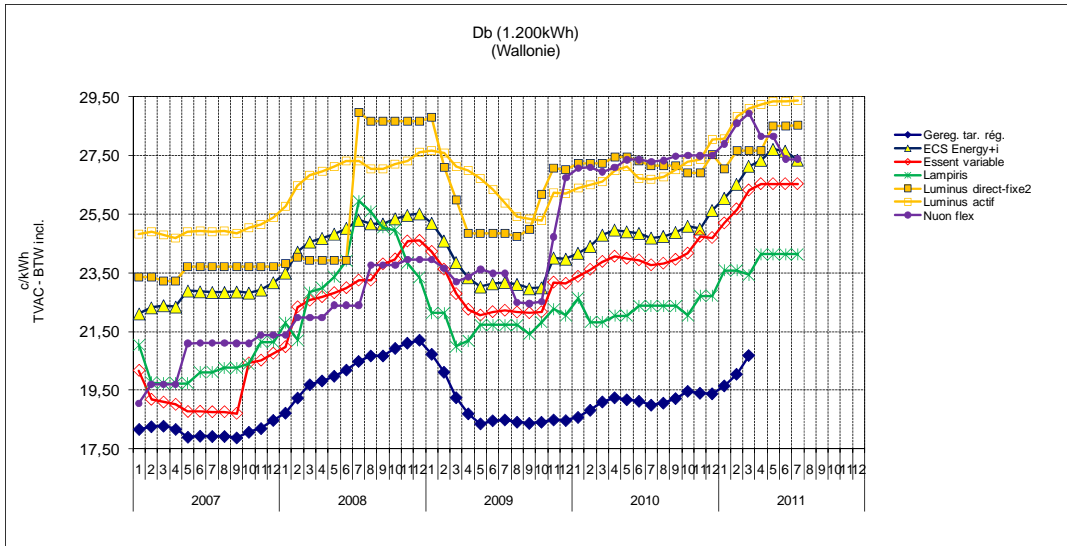
Prijsgrafieken - BTW inbegrepen - die voortvloeien uit de publicaties van de leveranciers (Brussels gewest):

Prijsgrafieken - alle taken inbegrepen - die voortvloeien uit de berekeningsmodule van de CWaPE (Waals gewest):

Prijsgrafieken - BTW inbegrepen- die voortvloeien uit de publicaties van de leveranciers (Waals gewest):

Analyse :

Vóór de vrijmaking waren de gereguleerde tarieven gebaseerd op gemiddelde kosten op federaal vlak. Omdat de distributiekosten in Vlaanderen om geografische en stedenbouwkundige redenen lager waren, betaalde de Vlaamse klant bijgevolg relatief meer dan de Waalse, maar de Vlaamse gemeenten haalden hogere inkomsten uit de elektriciteitsdistributie dan de Waalse gemeenten.

Als verder alles ongewijzigd bleef, zou de impact van de vrijmaking dus moeten voordeliger zijn voor de Vlaamse klant en een inkomstenverlies voor de Vlaamse gemeenten meebrengen.

De gereguleerde all-in verkooptarieven voor LS waren in het hele land dezelfde op één ding na: in Vlaanderen kregen de klanten 100 kWh gratis per aansluiting en per gezinslid ; in Wallonië en Brussel bestonden deze gratis kWh niet, maar werd een korting op vaste termijn toegekend waarvan de waarde gelijk was aan het gemiddelde van de gratis kWh.

Op 1 juli 2003 maakte Vlaanderen de huishoudelijke klanten vrij. Omdat de distributiekosten in dit gewest lager waren dan de nationale gemiddelde en de gratis kWh na de vrijmaking behouden bleven³, moesten de klanten normalerwijze voordeel hebben bij de vrijmaking. Dit vrijmakingvoordeel is voor de klanten van LS trouwens volkomen onbetwistbaar sinds begin 2005, met de door de CREG opgelegde daling van de transmissie- en distributietarieven.

Op 1 januari 2007 traden de Waalse en Brusselse huishoudelijke klanten ook toe tot de vrijgemaakte markt. Vooral in Wallonië lagen de distributiekosten hoger dan het federale gemiddelde⁴ dat in aanmerking genomen werd in de oude gereguleerde « all-in » tarieven en bijgevolg heeft de vrijmaking er een negatief effect gehad. Bovendien was de vaste term van de oude gereguleerde tarieven zeer laag omdat de captieve klanten in Wallonië en Brussel een vermindering van de vaste term genoten die gemiddeld overeenkwam met de gratis kWh in Vlaanderen. Bij de vrijmaking opteerden de leveranciers, op een uitzondering na, voor « commodities » tarieven die in het hele land gelijkwaardig zijn. Ze namen in alle gewesten een zelfde vaste term aan, die hoger is dan die van het oude gereguleerde tarief in Wallonië en Brussel. De kleinste klanten, waarvoor de vaste termen relatief zwaarder doorwegen, ondervonden er dus een duidelijker merkbare stijging van de energieprijzen na de vrijmaking.

³ De waardebevestiging van de Vlaamse gratis kWh gebeurt sinds de vrijmaking tot 2007 op basis van het oude gereguleerde tarief (all-in prijs op gemiddelde kosten op federaal niveau), vanaf 2008 (besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008) gebeurt dit op basis van de gewogen gemiddelde kWh marktprijs voor huishoudelijke afnemers in het Vlaamse gewest in januari.

⁴ Dit verschil in distributiekosten is het gevolg van geografische en stedenbouwkundige omstandigheden.

Sinds begin 2008 kan men ook een sterke stijging van de vrijgemaakte tarieven vaststellen als gevolg van de stijging van de distributiekosten. Dit blijkt duidelijk uit de eerste reeks grafieken die voortvloeien uit de gewestelijke berekeningsmodules.

De sterk uiteenlopende presentatie van de gegevens op de websites van de leveranciers maakt ze minder gemakkelijk interpreteerbaar dan de tweede reeks grafieken die gebruik maken van de cijfers ervan. Toch merkt men dat de invloed op de jaarfactuur van de huishoudelijke klanten geleidelijker en minder bruusk is dan in de maandcijfers. Het is deze stijging die van toepassing is op de huishoudelijke factuur.

Uit de vergelijking van de grafieken inclusief alle taksen en heffingen die voortvloeien uit de gewestelijke berekeningsmodules en de grafieken exclusief taksen en heffingen (en zonder het immaterieel dividend van de gemeenten voor het gereguleerde tarief) op basis van de door de leveranciers gepubliceerde tarieven blijkt een betere positionering van het gereguleerde tarief in het tweede geval. Dat wijst erop dat de sinds de vrijmaking verschenen heffingen, zoals de « Eliaheffing » in Vlaanderen ter compensatie van het inkomstenverlies van de gemeenten of de wegenis- en aansluitingsretributie in Wallonië, minder bedragen dan het oude immaterieel dividend van de gemeenten. Voor Brussel blijkt uit deze vergelijking de omvang van de heffing voor openbaardienstverplichtingen. Deze heffing is inbegrepen in het gereguleerde tarief voor de grafieken die voortvloeien uit de berekeningsmodule en ontbreekt in de grafiek die voortvloeit uit de cijfers van de publicaties van de leveranciers.

Noteer tevens dat de tarieven die maandelijks worden voorgesteld door nieuwe of niet dominante leveranciers zich frequent aan de markt hebben aangepast (stijgingen, dalingen, herbalancering vaste term/proportionele termen, herbalancering dag/nacht).

Besluiten :

Effecten van de vrijmaking:

De vrijmaking speelde in het voordeel van de huishoudelijke klanten in het Vlaams gewest. De distributiekosten liggen er lager dan het nationaal gemiddelde en de gratis kWh toegekend door het gewest werden behouden. Vanaf 2005 maakte de door de CREG uitgeoefende druk op de distributietarieven dit voordeel onmiskenbaar, maar vanaf 2008 zijn de distributietarieven merkkelijk gestegen als gevolg van de rechterlijke beslissingen die de bevoegdheden van de CREG beperkten en neemt het voordeel van de vrijmaking duidelijk af. In april 2011 is de sterke stijging te noteren van de tarieven van Eandis, waarin de meerkost van de toegekende steun aan de installatie van zonnepanelen is opgenomen. Een goede keuze van leverancier

maakt het echter nog altijd mogelijk om minder te betalen dan het geïndexeerde gereguleerde tarief van 2004.

In Wallonië liggen de distributiekosten hoger dan het nationaal gemiddelde en speelt het feit dat de leveranciers hun tarieven afstemmen op die welke ze in Vlaanderen toepassen, met een vaste term die merkbaar gestegen is ten opzichte van het oude gereguleerde tarief en zonder gratis kWh, een nadelige rol. Sinds de stijging van de distributietarieven vanaf 2008, om dezelfde redenen als in Vlaanderen, is de toestand nog verslechterd en voor sommige verbruikers, zelfs al kiezen ze de voordeligste leverancier, is het niet meer mogelijk een betere prijs te betalen dan onder het oude gereguleerde stelsel.

De CREG heeft onder andere vastgesteld dat parameter Nc niet meer de evolutie van de reële productie- en aankoopkosten van elektriciteit in België weergeeft en dat hij meer en meer afwijkt van de prijsvormingsmechanismen voor elektriciteit op de vrijgemaakte markt. Bijgevolg heeft de CREG besloten vanaf april 2011 een einde te stellen aan de publicatie van parameters waarvan ze de relevantie niet langer kan garanderen. Bijgevolg wordt het oude gereguleerde stelsel ook niet meer berekend.

Recente evolutie:

Deze algemene besluiten blijven gelden in juli 2011.

De evolutie van de tarieven voorgesteld aan de afnemers is te wijten aan de impact van de indexeringen en van enkele tarifaire aanpassingen. Wat betreft de indexering, heeft de stopzetting van de publicatie van de indexen Nc en Ne door de CREG als gevolg dat de niet-historische leveranciers die niet beschikken over de nodige rekeninstrumenten, de indexering van hun tarieven voor de maand mei niet konden berekenen. Deze leveranciers gebruiken nu nieuwe parameters. ECS is de enige die de Nc nog gebruikt en zijn prijzen genieten een daling door deze parameter. Wat betreft de formules, stelt men onder andere een daling van de tarieven vast bij Octa+ en Belpower en een stijging van de vaste tarieven bij Luminus.